

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. — Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, 1/2 strani K 16.—, 1/4 strani K 8.—, 1/8 strani K 4.—, 1/16 strani K 2.—, 1/32 strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (insetate) uredništvo in upravnitvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnitvo je v Ptuj v gledališkem poslopu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpslati.

Štev. 3

V Ptuj v nedeljo dne 5. februarja 1905.

VI letnik.

Krvava nedelja v Rusiji.

„Mrtvi so nemi in živi ne smejo govoriti v velikanski državi Slovanov!“ Gogal.

K velikanskim udarcem, katere ima trpeti ruska država tam daleč v shodnji Aziji, k udarcem prizadetim jej od pogumnih Japoncev in kojih vzroki so iskati velikanski korupciji med ruskimi uradniki, pridražil se je nov udarec še večji, nemir, revolucija v lastni državi.

Skoraj vsi sloji ljudstva zahtevajo upravo, ljudstvo hoče vedeti, kaj se godi z njegovim denarjem, ljudstvo se hoče vdeležiti sklepanja postav, kakor se vdeležuje skoraj vseh evropskih državah — a car pa je slep. Visoka oseba cesarske hiše je opozorila carja na zahtevanje ljudstva, proseč ga, naj da ljudstvo upravo, ta pa je bil gluhi in prišlo je, kar je moralo priti, ustaja ljudstva — revolucija.

Najprvič se je pojavila revolucija s tem, da so streljali lastni carski vojaki proti svojemu carju iz topov, ki so bili nabiti s kartečami. To se je zgodilo v Petersburgu, v glavnem ruskem mestu dne 19. p. m. pri takozvanem blagoslavljanju vode. Na Ruskem je namreč običajno, da se ta dan blagoslavlja vsako leto voda reke Neve, katera teče skozi glavno mesto. To blagoslavljenje se vrši v navzočnosti carja in velikih knezov. Vsred reke se v led zaseka luknja, okoli luknje se napravi oder in voda Neve se blagoslovi v navzočnosti carske familije. Pri tej slovesnosti se strelja iz topov (kanonov), ki so nabasani samo s smodnikom, toraj brez krogel. Ti topi so postavljeni z onkraj Neve ravno nasproti odru cesarja. Topi so bili tokrat nabiti s kartečami. Ko se je začelo streljati, izprožili so kar naenkrat top, nabit s kartečo in na-

merjen ravno na oder, kjer je bil car. Karteča je približno, kar je patrona pri naših lovskih puškah, nabita s svinčenimi zrnam, samo, da so pri topu večje. Ena taka krogla zadela je zastavo, ki je bila na odru, ena se je zarila v leseno podstajo komaj par korakov od carja, ena je prodrla skozi okna cesarske zimske palače in se zarila v steno. V tej dvorani bili so zbrani vsi dostojanstveniki. Ena krogla je usmrtila neko stražo, a druga je ranila duhovnika, navzočega pri tej svečanosti. V tem trenutku, ko so prifrčali krogle, car navidezno ni ničesar opazil. Bil je zunajno miren in se je vrnil z velikimi knezi v svojo zimsko palačo nazaj. Še le potem je zaukazal, da se morajo vtakniti v ječo vsi vojaki, ki so bili pri topih. Kakor se sluti, nabasal je top z kartečo neki ognjar (Feuerwerker), ki je bil od ustašev podkupljen.

To pa je bila samo predigra še večjih izgredov, v katerih je tekla v potokih kri.

Že v soboto dne 21. p. m. se je slišalo, da se bode velika množica delavcev iz Petersburga sebrala in šla pod vodstvom nekega grško-katoliškega duhovna z imenom Gapon pred carsko zimsko palačo, da izroči carju sledeče pismo: „Car, ne verjami, da so ti povedali ministri popolno resnico glede položaja. Ljudstvo ti zaupa in je sklenilo, da bode prišlo jutri popoldan ob drugi uri pred tvojo palačo in ti tožilo svojo bedo. Ako si omahljiv in se ne pokažeš svojemu ljudstvu, potem bodeš raztrgal moralnično zvezo, ki te veže z ljudstvom. Zaupanje v tebe bode ponehalo, ker bode tekla nedolžna kri med teboj in med ljudstvom. Pokaži se jutri svojemu ljudstvu in sprejmi naše pismeno zagotovljenje, da smo ti zvesti, z pogumnim duhom. Jaz, zastopnik delavcev

in moji pogumni delavski drugi ti jamčimo, da se ne bode tvoji osebi ničesar zgodilo.“

In res, drugi dan 22. p. m. zbralo se je nad tisoče in tisoče delavcev in dijakov, da bi carju izročili svoje prošnje in želje, zapisane v pismu. S tem pismom v eni roki, v drugi roki visoko držeč križ, stopal je duhovnik Gapon pred množico. V takozvanem vrtu carja Aleksandra hotela je množica izročiti ta poziv carju in ga je hotela prositi, da bi ljudstvu v njegovi bedi pomagal. Na velikem trgu pred takozvano zimsko palačo je bilo postavljenih veliko vojakov. Delavci, med njimi tudi mnogo zastopnikov razumništva, dijaki, drugo ljudstvo, ki je prišlo iz radovednosti na trg, se je takoj pozivalo naj odide iz trga. Ker se ni nihče odstranil, strelilo je vojaštvo na množico in sicer iz pušek, nabitih brez krogel. Ker se sebrano ljudstvu še sedaj ni odstranilo, sledile so dve salve (občni strel). Tokrat pa so bile puške nabite s krogelami in ljudje so kapali, kakor muhe in krvavel je sneg. Kar naenkrat že po prvi salvi bilo je 50 mrtvih in nad sto ranjenih. Vsi vozovi, vsi fijakarji, ki so bili v bližini, bili so napolnjeni takoj od mrtvih in ranjenih. A streljalo se je dalje, ljudstvo pa se ni umaknilo. Trg pred zimsko cesarsko palačo se je spremenil kar na mah v bojišče. Sebrano ljudstvo ni bilo oboroženo, toraj se ni moglo braniti. Isti prizori so se vršili pri takozvanem policijskem mostu. Povsodi kričanje, pokanje pušk, a ljudstvo se ni umaknilo. Razburjeno je bilo do skrajnosti. Kjer je srečalo ali zapazilo kakega vojaka ali oficirja ga je preteplo, višje oficirje je potegnilo raz konjev in jih nabilo. Več oficirjev in vojakov je bilo usmrtenih. Revolucija je razgrajala kar na mah po celem mestu. Taki prizori so se vršili namreč tudi drugod. Tako tudi ob nevskih vratih kjer so velike fabrike. Tukaj je bil težko ranjen tudi neki duhoven, ki je nesel v rokah nabožno podobo. Ogorčenost je vedno rastla, krik in vik povsodi a neprestano so pokale puške vojakov. Strašanska je bila slika, ki se ti je nudila na ulicah. Cele kopice mrtvih, starih in mladih je ležalo po ulicah, ležali so celi kupi ranjencev, katerih niso zamogli takoj odpeljati, ker kaj tacega ni nihče pričakoval. Čeprav je bilo zelo mrzlo, bile so ulice prenapolnjene ljudi. Med mrtvimi in ranjenimi bilo je tudi veliko otrok in žensk! Vsi poskusi delavcev, da bi se združili v velike kupe in se tako branili proti vojakom, so se preprečili. Kakor se poroča je bilo pred zimsko carsko palačo nad tisoč mrtvih in ravno toliko ranjenih. Ravno tako številne so bile žrtve drugod. Brzjav je javil dne 23. p. m. iz Petrograda, da je bilo 2 tisoč 300 mrtvih in nad 5 tisoč ranjenih. Neki poročevalec piše: „Videl sem kupe mrtvecev, ki so ležali pet do šest metrov na visoko. Razmesarjeni od krogel vojakov in od sabel jezdecev, (namreč kozakov). Slike v ulicah bile so grozovitne. Spomin na te me napolnjuje z grozo. Še sedaj slišim grozovito kričanje ljudstva, katero so klale, kakor živino cesarske čete! Bila je zares krvava nedelja!“

A pojavilo se je še tudi nekaj družega. Neki mladi oficir je izjavil, da bi bilo še trikrat toliko

mrtvih, ako bi ne bilo mnogo vojakov streljalo v zrak, toraj nad množico, namesto v njo. Ob 10. uri zvečer nudil je Petersburg sliko, kakor kaka trdnjava, katero si je ravnokar sovražnik osvojil. Vojaki so stali in sedeli kot straže krog ognjev, prepevali in pili — šnops! Vrhovno povelje vseh čet je imel stric carja, veliki knez Vladimir, katerega imenuje neki poročevalec, da je pravi pravcati krvni pes! Zakaj, v njegovi palači se je dajalo povelje in to se je glasilo: „Nikomur prizanesti, vse kar se zbira v tolpah na ulicah postreljati!“ Car sam in njegova rodbina se je skrila. Enkrat se je poročalo, da je odbežal na polotok Krim, drugikrat, da jo je odkuril na Švedsko, toraj pod krilo druge vlade, zopet potem, da je v svoji palači Carskojeselo. Samoumevno je, da so se te vesti raztrosile samo radi tega, ker nihče ni smel vedeti, kje je car, kateri bi bil gotovo zgubil življenje, zakaj Gadon je pisal, sam težko ranjen delavcem sledeče pismo: „Ruski delavci! Cara ni več! Med njim in med ruskim ljudstvom so tekli danes potoki krvi. Skrajni čas je za ruske delavce, da začnejo boj za svojo nacionalno prostost. Moj blagoslov Vas spremlje v tem boju. Jutri bodem pri vas, danes pa delujem neumorno za Vaš blagor!“

V ponedeljek, 23. p. m. je bil vsaj začasno mir, a vendar se je zdelo, da se bode cela Rusija vnela za revolucijo.

Tudi delavci v Moskvi, drugem glavnem mestu Rusije so vstavili delo in tudi tam je že tekla kri. Povrh pa grozi ustaja na Poljskem.

Jako hudi izgredi pojavili so se tudi v veliki ruski-črnomoški trdnjavi Sebastopol. Zažgala so se vsa admiralska poslopja. Sklici: „Proč z admiralem, proč z vojsko, proč s samovlado“, je drvila množica ljudi po ulicah. Izgredi so bili velikanski. Matrozi so napadli stanovanje oficirjev in so jih natepli in onečastili njihove žene a drugi vojaki niso hoteli streljati na njih, čeprav se jim je to ukazalo, češ, da ravnajo prav.

Dne 24. p. m. je zopet tekla kri v Petersburgu. Delavci in sicer več kakor 25 tisoč, so korakali proti carskemu gradu, misleč, da je skrit v njem car. Na potu so prišli skupaj z vojniki in grozovito klanje se je pričelo. Ustaši so vedeli, da jim pridejo vojaki nasproti, a vendar je bil to njih zadnji poskus priti pred cesarja. Ustaši so bili oboroženi. Klanje je bilo strašansko. A vendar so se morali umakniti ustaši. Koliko je bilo mrtvih in ranjenih, tega še do sedaj ni nihče na tanko zvedel, ker se vse koliko mogoče od ruske vlade zamolči. Sedaj vlada zopet na Ruskem mir — toda kako dolgo?

* * *

Oglejmo si to ustajo malo bolj natanko. V Petersburgu, toraj v glavnem ruskem mestu sede okoli ognjev straže, pijejo in vriskajo vojaki, ponosno stopajo oficirji z bliščečimi zaslužnimi križeci in svetinjami na prsih — ker so zmagali! Zmagonosno carsko vojaštvo je polno ponosa, veselja, ker — sovražnik je premagan!

Šovražnik pa so bile neoborožene množice, bili so delavci in dijaki, bile so žene in otroci, radovedni starci, kateri so se zjedini, da bi prosili svojega „očka“ carja pomoči v svoji velikanski, vnebovpijoči bedi. A „očka“ car jim je pomagal, pomagal jim je najpoprej z bičem, s katerim so udrihali njegovi kozaki po množici, pomagal jim je s sabljami, pomagal s krogliami in tisoče in tisoče se jih je zgrudilo mrtvih na tla, tisoče in tisoče se jih je valjalo svoji krvi pred mogočnim svojim — očkom carjem. In to je ravno isto ljudstvo, katero je poslalo svoje sinove tje v shodno Azijo, da tam prelivajo zopet svojo kri za carja, to so žene in otroci istih, ki sto in stokrat žrtvujejo svoje življenje pred japonskimi krogliami, v prid in proslavo tistega carja, ki jim pusti doma neusmiljeno klati, kakor nemo živino brate, znabiti žene in otroke.

Da, tukaj v Petersburgu, tukaj napram neoboroženi množici, tukaj so bili ruski generali in višji oficirji zmagovalci, tam v vhodnji Aziji pa izdahne tisoče in tisoče vojakov vsled nesposobnosti, vsled bojazljivosti njih stanovskih bratov. In tukaj kakor tam kriva je tem potokom krvi samo korupcija, ki vlada v višjih krogih ruskih.

Do dna so izprijeni takozvani boljši stanovi ruskega ljudstva, brezsrčna je cela ruska carska hiša, tako, kakor je brezsrčen on sam, čeprav kaj rad sliši, da se govori o njegovi velikodušnosti, o njegovi dobrosrčnosti.

Nebrojne solze so tekle pred takozvano krvavo nedeljo dne 22. p. m. med ruskim ljudstvom, ki je obžalovalo svojce, ki so umrli daleč tam v shodnji Aziji, a ljudstvo je molče trpelo! Da pa se je vzdignilo, da je začelo med njim konečno vreti, to je dokaz, da je priklopela beda tega ljudstva do vrhunca.

In v pesji svoji pokornosti hoče se bližati to žalujoče, vzdihujoče ljudstvo svojemu carju s prošnjami, in duhovniki so njega voditelji in podoba svetega križa je njegova zastava, katero nosi zopet duhovnik voditelj, a car odgovori temu žalujočemu, prosečemu ljudstvu z bičem, s sabljami, s krogliami! Tekle so neštete solze med ruskim ljudstvom pred 22. p. m., a sedaj pa, sedaj po krvavi nedelji, tečejo solze tega ljudstva še sto in stokrat pomnožene, a car pa mirno gleda vse brez občutka, brez vesti. „To ni več nemir, to je revolucija,“ tako je svaril eden izmed najboljših Rusije svojega carja, a car je ostal trdovraten napram svojemu ubogemu ljudstvu.

Časopisi poročajo, da vlada sedaj mir na Ruskem! Je li to mir velikanskega groba, v katerem jih počiva tisočero, je li to mir pokopališča, ali mir, — ki se pojavi navadno pred hudo nevihto? Bog ve! Kakor podoba iz sedanjega časa uplivajo na nas nekdanje besede ruskega pisatelja velikana: namreč Gogol-ja, ki je rekel o ruski svoji očetnjava: „Zakaj doni neprenehoma v naših nšesih od doline do doline, od morja do morja tvoj žalosten enomeren razprostrajoč se spev? . . . . Kaki glasovi otožno napolnjujejo mojo dušo in mi vlečejo srce v svoj čaroben krog? . . . . Mrtvi so nemi, a živi ne smejo govo-

riti v velikanski državi Slovanov!“ — — — — —

In ta država, to cesarstvo so skrivne a vroče želje vseh tistih, ki vodijo slovensko ljudstvo, da bi se strinili avstrijski slovanski narodi s tem cesarstvom, to so njih želje, da bi vladala nad našimi avstrijskimi Slovani ruska carska hiša, to so njih sklepi, to njih nakani.

Udi naše cesarske hiše ljubijo svoje ljudstvo, čeprav je različnih narodnosti, niti dneva ni, ko ne bi prinašali časopisi poročila, da je pomagal presvitli naš cesar Franc Jožef I. tej ali drugi občini, da je pomagal utešiti solze žalujočih, čeprav so druge narodnosti, kakor je sam, a ruski „očka“ car pa jokajoče svoje ljudstvo pusti bičati, pusti streljati, je pusti razsekati s sabljami, kakor razseka mesar živinče, ljudstvo, ki je istega naroda, iste krvi, kakor on sam.

Prvaški veleizdajalci, to le imate prizor iz vaše blažene Rusije, prizor, katerega bode ovekovečila zgodovina!

Toraj pa le tje v blaženo Rusijo prvaki, le idite, toda sami, pomagajte vašemu vzoru, sedaj imate priložnosti za to dovolj, a naše ljudstvo pa pustite pri miru, pustite je pod žezlom slavnih, pravičnih udov habsburško-lotrinskega roda, kjer je in bode stokrat srečnejše, kakor pod ruskim carskim žezlom, pod rusko carsko krono, koje zadnji blišč je uničila dne 22. p. m. krvava nedelja. Prvaki, idite se gret sedaj na vaše rusko solnce, videli bodete, kako rudeče je začelo vzhajati. Krvavo je bilo jutro, a kak pa bode dan? . . . .

Mi pa hočemo držati raje z drugimi narodi, z drugim ljudstvom, z našimi vladarji, katerim je človek človek, ne pa žival. Ž njimi hočemo mirno živeti, ker so boljših, milejših src, ne pa, kakor krvoločni tigri toli hvalisane ruske carske vlade!

Deželni zbor štajerski.

(Nadaljevanje seje dne 12., seje dne 13. in 14. januarja.)

Nato se je rešilo več prošenj med njimi tudi prošnja šolskega odbora trgovske šole v Ptujju za letni prispevek. Tej šoli se dovoli 200 kron. Glede predloga nemškega deželnega poslanca Lenka o regulaciji Sotle se naroči deželnemu odboru, naj pospeši to zadevo potom namestništva, ter poskrbi posebno za to, da se vas Gregovce, ki je v nevarnosti, kako hitro je mogoče zavaruje. Predlog poslancev Stiger, Pfrimer in drugov, da bi se dovolila različnim občinam v cmurečkem okraju, poškodovanim po različnih uimah podpora, se izroči deželnemu odboru. Istotako predlog istih poslancev glede podpore po uimi poškodovane občine Selnica na Muri. Nadalje se dovoli davčnim občinam Ploderšnica in Šambert, da se izločite iz skupne občine Sv. Jakob v Slov. gor. ter se združite v samostalno občino. Predloga o regulacije Voglajne med Teharji in Zavodno pri Celju ter o cestni zvezi iz Luč skozi podlovleško dolino do kranjske meje sta se izročila deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. Seja se zaključila ob pol 12 uri po noči.